

१. नांगर हा एक लोखंडी नांगराचा प्रकार आहे.
(तासी, हॅरो, स्पाईक टूथ, कृषक)
२. कुळव हा सर्वांत प्रसिद्ध कुळव आहे.
(टूथ कल्टिव्हेटर, ब्रश, तव्याचा, अॅक्मे)
३. 'बडोदा हो' हे एक अवजार आहे.
(कापणीचे, कोळपणीचे, पेरणीचे, नांगरणीचे)
४. हे यंत्र मक्याच्या कणसाच्या सोलणीसाठी उपयुक्त आहे.
(कॉर्न हो, कॉर्न टूथ, कॉर्न शेलर, कॉर्न ब्रश)
५. सोनखत हे या प्रकारच्या खताचे एक उदाहरण आहे.
(रासायनिक, सेंद्रिय, संयुक्त, कृत्रिम)
६. माणसांच्या मूत्रापासून तयार केलेल्या खतास खत म्हणतात.
(हिरा, सोन, मूत्र, युरिया)
७. माणसांच्या विष्ठेपासून तयार केलेल्या खतास खत म्हणतात.
(हिरा, सोन, मूत्र, युरिया)
८. रासायनिक खताच्या प्रति हेक्टरी वापरात या राज्याचा देशात प्रथम क्रमांक लागतो. (महाराष्ट्र, उत्तर प्रदेश, मध्य प्रदेश, आंध्र प्रदेश)
९. हा रासायनिक खताचा प्रकार नाही.
(नत्र खत, स्फुरद खत, सोडियम खत, पालाश खत)
१०. या खताला चिलीयन नायट्रेट असे म्हणतात.
(सोडियम फॉस्फेट, सोडियम नायट्रेट, अमोनियम नायट्रेट, कॅल्शियम नायट्रेट)
११. कॅल्शियम अमोनियम नायट्रेटचे दुसरे नाव हे आहे.
(डबल सॉल्ट, मिक्स्ड सॉल्ट, कॉम्प्लेक्स सॉल्ट, केमिकल सॉल्ट)
१२. सुपर फॉस्फेट हे खत रॉक फॉस्फेट व यांच्या साहाय्याने तयार केले जाते. (हायड्रोक्लोरिक ॲसिड, नायट्रिक ॲसिड, अॅसेटिक ॲसिड, सल्फ्युरिक ॲसिड)

१३. रॉक फॉस्फेटवर अॅसिडची प्रक्रिया करून ट्रिपल सुपर फॉस्फेट तयार केले जाते. (हायड्रोक्लोरिक, फॉस्फेरिक, अॅसेटिक, नायट्रिक)
१४. रॉक फॉस्फेटवर हायड्रोक्लोरिक अॅसिडची प्रक्रिया करून हे खत बनविले जाते.
(डायकॅल्शियम फॉस्फेट, अमोनियम फॉस्फेट, सुपर फॉस्फेट, स्लॉग)
१५. हे एक स्फुरद प्रकारातील खतांचे उदाहरण आहे.
(पोटॅशियम सल्फेट, अमोनियम सल्फेट, अमोनियम फॉस्फेट, सोडियम सल्फेट)
१६. थॉमस स्लॉग हे खत च्या कारखान्यात तयार होते.
(काचेच्या, स्टीलच्या, साखरेच्या, पोलादाच्या)
१७. 'म्युरियट ऑफ पोटॅश' हे या खताचे नाव आहे.
(पोटॅशियम क्लोराइड, पोटॅशियम सल्फेट, पोटॅशियम नायट्रेट, पोटॅशियम फॉस्फेट)
१८. डी. डी. टी. हे एक प्रकारचे कीटकनाशक आहे.
(पोट विष, स्पर्श विष, धूर विष, आंतरप्रवाही विष)
१९. हे एक पोट विष प्रकारच्या कीटकनाशकाचे एक उदाहरण आहे.
(पायरेथ्रॉम, सेल्फास, लीड अर्सिनेट, फोरेट)
२०. सेल्फास हे प्रकारचे कीटकनाशक आहे.
(स्पर्श विष, पोट विष, आंतरप्रवाही विष, धूर विष)
२१. या प्रकारची कीटकनाशके खतांप्रमाणे पिकांना दिली जातात.
(धूर विष, आंतरप्रवाही विष, स्पर्श विष, पोट विष)
२२. जगात हरित क्रांतीचा प्रारंभ सर्वप्रथम या देशात झाला.
(भारत, उत्तर अमेरिका, दक्षिण अमेरिका, इंग्लंड)
२३. भारतात हरित क्रांतीचा प्रारंभ साली झाला.
(१९४७, १९५७, १९६५, १९६७)
२४. या फळांच्या उत्पादनात भारताचा जगामध्ये प्रथम क्रमांक लागतो.
(अननस, पपई, संत्र, सफरचंद)
२५. च्या उत्पादनात भारत जागतिक क्रमवारीत अग्रस्थानी आहे.
(गहू, हरभरा, वाटाणा, वांगी)
२६. कृत्रिम पाऊस पाडण्यासाठी ढगांचे करणे गरजेचे आहे.
(एकत्रीकरण, संघनन, सांद्रीकरण, बीजीकरण)

२७. या रसायनाचा वापर कृत्रिम पाऊस पाडण्यास केला जातो.
(सिल्व्हर ऑक्साइड, सिल्व्हर आयोडाइड, सिल्व्हर क्लोराइड,
सिल्व्हर नायट्रेट)
२८. हे एक कृत्रिम पाऊस पाडण्याचे तंत्र आहे.
(लवण अस्त्र, लवण वज्र, मेघ वज्र, पर्जन्य अस्त्र)
२९. कॅल्शियम डायसायनाईड हे एक आहे.
(कीटकनाशक, पर्णनाशक, तणनाशक, रासायनिक खत)
३०. ही जैवतंत्रज्ञानाद्वारे विकसित केलेली तांदळाची एक जात आहे.
(सिल्व्हर राईस, सुपर राईस, किंग राईस, मास्टर राईस)
३१. धारा हायब्रिड -११ हे या पिकाचे वाण आहे.
(मोहरी, सोयाबीन, शेंगदाणा, वांगे)
३२. जैवतंत्रज्ञानात पेशीतील या घटकावर काम केले जाते.
(पेशी आवरण, पेशी जल, केंद्रक, गुणसूत्रे)
३३. कार्टाजेना संकेत शी संबंधित आहे.
(ग्लोबल वॉर्मिंग, ओझोन स्तर, जैविक बहुविविधता, वायू प्रदूषण)
३४. यांनी क्लोनिंगचा शोध लावला.
(रॉबर्ट कॉक, इयान विलमूट, इयान कॉक, रॉबर्ट विलमूट)
३५. क्लोनिंगच्या साहाय्याने तयार केलेल्या मेंढीचे हे नाव होते.
(कारा, रोझी, स्पुना, डॉली)

२

विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि आरोग्य

१. आयुर्वेद हा या वेदाचा भाग आहे.
(सामवेद, अथर्ववेद, ऋग्वेद, यजुर्वेद)
२. हा भारताचा पहिला महान वैद्यकशास्त्रज्ञ आहे.
(सुश्रुत, जीवक, चरक, नागार्जुन)
३. कश्यपसंहिता हा ग्रंथ याने लिहिला.
(सुश्रुत, कश्यप, चरक, जीवक)
४. चरकसंहितेत एकूण विभाग आहेत.
(सोळा, दहा, आठ, सात)
५. याला भारतीय रसायनशास्त्राचा जनक मानले जाते.
(जीवक, चरक, नागार्जुन, सुश्रुत)

६. 'रसरत्नाकर' या ग्रंथाचा रचनाकार हा आहे.
(वाग्भट, नागार्जुन, चरक, जीवक)
७. 'अष्टांगहृदय' हा ग्रंथ याने लिहिला.
(वाग्भट, चरक, नागार्जुन, जीवक)
८. कर्बोदके प्रामुख्याने कार्बन, हायड्रोजन व यांच्यापासून तयार होतात.
(नायट्रोजन, ऑक्सिजन, हेलियम, फॉस्फरस)
९. वनस्पतींमध्ये होणारी प्रक्रिया कर्बोदकांच्या निर्मितीस कारणीभूत असते.
(प्रकाश विश्लेषण, प्रकाश परिवर्तन, प्रकाश संश्लेषण, प्रकाश अपसायण)
१०. हा कर्बोदकांचा एक स्रोत आहे.
(मोहरी, काजू, सोयाबीन, तांदूळ)
११. स्निग्ध पदार्थांचे पचन घडवून आणण्यात..... महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावतात. (कर्बोदके, प्रथिने, जीवनसत्त्वे, क्षार)
१२. शरीराची झीज भरून काढतात.
(कर्बोदके, प्रथिने, जीवनसत्त्वे, क्षार)
१३. प्रथिने शरीरात म्हणून कार्य करतात.
(प्रतिजने, प्रतिरसायने, प्रतिनाशके, प्रतिद्रव्ये)
१४. कर्बोदकांच्या तुलनेत स्निग्ध पदार्थांमध्ये हा जास्त प्रमाणात असतो.
(हायड्रोजन, ऑक्सिजन, नायट्रोजन, कार्बन)
१५. तूप हा चा प्रमुख स्रोत आहे.
(कर्बोदके, प्रथिने, स्निग्ध पदार्थ, क्षार)
१६. हे उष्णतारोधकाचे कार्य करतात.
(कर्बोदके, स्निग्ध पदार्थ, प्रथिने, क्षार)
१७. हे जीवनसत्त्व स्निग्ध पदार्थांत विरघळते. (ब, क, ड, व-१२)
१८. हे जीवनसत्त्व पाण्यात विरघळते.
(क, के, अ, ड)
१९. रातांधळेपणा हा रोग ... या जीवनसत्त्वाच्या अभावी होतो.
(ड, के, इ, अ)
२०. ब जीवनसत्त्वाच्या अभावाने हा रोग होतो.
(अॅनिमिया, स्कर्व्ही, बेरीबेरी, रातांधळेपणा)
२१. पेलाग्रा हा रोग या जीवनसत्त्वाच्या अभावाने होतो. (ब, के, इ, अ)
२२. हे जीवनसत्त्व रक्तक्षयास प्रतिबंध करते. (अ, ब, ड, ई)

२३. गाजरामध्ये प्रामुख्याने हे जीवनसत्त्व असते. (ब, अ, ड, के)
२४. तृणधान्यात हे जीवनसत्त्व आढळते. (अ, ड, ब, इ)
२५. स्कर्व्ही हा रोग जीवनसत्त्वाच्या अभावी होतो. (अ, ड, ब, क)
२६. स्कर्व्ही हा रोग शी संबंधित आहे.
(त्वचेशी, श्वसनाशी, हिरड्यांशी, डोळ्यांशी)
२७. लिंबामध्ये प्रामुख्याने हे जीवनसत्त्व असते. (क, अ, ड, ई)
२८. ड जीवनसत्त्वाच्या कमतरतेमुळे हा रोग होतो.
(रातांधळेपणा, पेलाग्रा, स्कर्व्ही, मुडदूस)
२९. सूर्याच्या कोवळ्या किरणांत हे जीवनसत्त्व असते.
(ड, के, क, अ)
३०. हे जीवनसत्त्व शरीरात कॅल्शियम आणि फॉस्फरस यांचे अभिशोषण करते. (के, ड, अ, ब)
३१. मोड आलेली कडधान्ये या जीवनसत्त्वाने संपृक्त असतात.
(के, ड, इ, अ)
३२. हे जीवनसत्त्व शरीरात अ आणि क जीवनसत्त्वांचे रक्षण करते.
(के, इ, ब, ड)
३३. जीवनसत्त्वाच्या अभावी वांझापणा येतो. (इ, ब, अ, ड)
३४. रक्त साकळण्यासाठी प्रथिनाची आवश्यकता असते.
(प्रोलायटिन, प्रोटायरिस, प्रोटाकायनीन, प्रोथ्रॉम्बिन)
३५. हे जीवनसत्त्व रक्त साकळण्यात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते.
(के, क, ड, ब-३)
३६. या खनिजामुळे हाडे टणक बनतात.
(सोडियम, अमोनियम, पोटॅशियम, कॅल्शियम)
३७. रक्तातील हिमोग्लोबीनची निर्मिती हे खनिज करते.
(कॅल्शियम, लोह, फॉस्फरस, आयोडीन)
३८. लोह खनिज वाहक म्हणून कार्य करते.
(ऑक्सिजन, कार्बन, हायड्रोजन, क्षार)
३९. कंठस्थ ग्रंथी योग्य प्रकारे कार्य करण्यासाठी ... या खनिजाची आवश्यकता असते.
(कॅल्शियम, आयोडीन, फॉस्फरस, लोह)
४०. कंठस्थ ग्रंथीमधून हा स्राव स्रवतो.
(डोपमाईन एन्डॉर्फिन, थायरॉक्सिन, टेस्टेस्टेरॉन)

४१. दातांच्या मजबुतीसाठी हे खनिज आवश्यक असते.
(लोह, कॅल्शियम, आयोडीन, फ्लुओरिन)
४२. या रोगांत यकृताचा आकार वाढतो.
(बेरीबेरी, सुजवटी, मुडदूस, स्कर्व्ही)
४३. या जीवनसत्त्वाच्या अभावाने बेरीबेरी हा रोग होतो.
(ब-१, ब-३, ब-६, ब-१२)
४४. पेलाग्रा हा रोग या जीवनसत्त्वाच्या कमतरतेमुळे होतो.
(ब-१, ब-३, ब-६, ब-१२)
४५. रक्तातील साखरेचे नियंत्रण हे संप्रेरक करते.
(मायलीन, ग्लुकोलीन, इन्शुलीन, फ्रुक्टोलीन)
४६. इन्शुलीनच्या कमतरतेमुळे हा रोग होतो.
(मधुमेह, कर्करोग, हृदयविकार, पेलाग्रा)
४७. पेशींपासून प्रतिपिंडे तयार होतात.
(लिंफोसाइट, मायोसाइट, बेसेसाइट, ऑडिनोसाइट)
४८. प्रकारचे प्रतिपिंड बेसोफिल पेशींवर बसते.
(IMG, IGE, EGI, ICG)
४९. वैद्यकशास्त्रात कर्करोगाचा या शाखेत अभ्यास केला जातो.
(गायनेकॉलॉजी, न्यूरॉलॉजी, ऑन्कोलॉजी, कार्डिऑलॉजी)
५०. प्रकारचा कर्करोग शरीरातील एखाद्या भागावरच उद्भवतो.
(लिंफोमा, सार्कोमा, कार्सिनोमा, मायानोमा)
५१. शरीरभर पसरणाऱ्या कर्करोगास म्हणतात.
(कार्सिनोमा, मायानोमा, लिम्फोमा, सार्कोमा)
५२. कर्करोगावरील किरणोत्सर्ग चिकित्सेत मूलद्रव्याचा वापर करतात.
(युरेनियम, कोबाल्ट, थोरियम, डायप्रेशियम)
५३. DRDO ने कर्करोगावर हे औषध तयार केले आहे.
(2-DT, 2-GD, 2-DG, 2-TD)
५४. एड्स हा रोग या विषाणूमुळे होतो. (HIV, HIS, HBV, HIC)
५५. एड्सचा विषाणू वर हल्ला करतो.
(तांबड्या पेशी, पांढऱ्या पेशी, मज्जासंस्था, चेतापेशी)
५६. HIV विषाणूंच्या टोकावर हे प्रथिन असते.
(GP-120, TG-120, GP-125, TG-125)

५७. इलायझा चाचणीने रोगाचे निदान होते.
(कर्करोग, एड्स, वय्यता, मधुमेह)
५८. हे औषध HIV विषाणूतील RNA चे DNA त रूपांतर करण्यास मज्जाव करते. (DDT, AZT, DST, DDI)
५९. सॅक्विनावीर औषध HIV विषाणूतील संप्रेरकाच्या निर्मितीस अटकाव करते. (सायटियेस, प्रोलेक्टिन, प्रोटियस, सायक्लोलोक्टिन)
६०. जातीच्या माकडापासून मानवास एड्सची लागण झाली.
(ओरंगउटन, चिम्पाझी, गोरिला, मेक्काकस)

३

भारतातील वैज्ञानिक व तांत्रिक संस्था

१. भारतीय अणुशक्ती मंडळाची स्थापना साली करण्यात आली.
(१९४५, १९५०, १९४८, १९४७)
२. पहिले भारतीय अणुशक्ती केंद्र येथे उभारण्यात आले.
(तारापूर, दिल्ली, ट्रॉम्बे, अणुनगर)
३. ही पहिली भारतीय अणुभट्टी आहे.
(सायरस, झर्लिना, पूर्णिमा, अप्सरा)
४. ही अणुभट्टी शून्य शक्ती जलद अणुभट्टी समजली जाते.
(झर्लिना, पूर्णिमा, अप्सरा, उल्का)
५. याने प्लेगवर मूलभूत संशोधन केले.
(लिस्टन, पाश्चर, हाफकिन, फ्लेमिंग)
६. हाफकिन संस्थेने या जंतुनाशकाची निर्मिती केली.
(पेटॉल, पॅव्हलॉन, पेझॉल, पेमॉन)
७. हे औषध हाफकिन संस्थेत तयार करण्यात आले.
(सल्फोनामाईड, सल्फोबॅझाडाईड, सल्फाथायझोल, सल्फाबॅन्झोल)
८. भारतीय कृषी संशोधन संस्था सर्वप्रथम येथे उभारण्यात आली.
(पुसा, गया, दिल्ली, अहमदाबाद)
९. भारतीय कृषी संशोधन संस्थेत ही गव्हाची जात विकसित करण्यात आली.
(अमेरिकन ड्वार्फ, मेक्सिकन ड्वार्फ, पुसा ड्वार्फ, जापनीज ड्वार्फ)
१०. अमरेलो-५ ही पिकाची जात आहे.
(गव्हाच्या, भाताच्या, बटाट्याच्या, तंबाखूच्या)

११. राष्ट्रीय सागर संस्थेची मुख्य शाखा येथे आहे.
(मुंबई, पणजी, वाल्टेर, दिल्ली)
१२. भारतीय सर्वेक्षण विभागाची स्थापना सर्वप्रथम येथे करण्यात आली.
(कलकत्ता, बेंगलोर, डेहराडून, मुंबई)
१३. भारतीय अवकाश विज्ञान व तंत्रज्ञान संस्थेचे प्रथम अध्यक्ष म्हणून यांची नियुक्ती करण्यात आली.
(डॉ. माधवन नायर, विक्रम साराभाई, डॉ. सी. के. चतुर्वेदी, डॉ. बी. एन. सुरेश)

४

विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि संदेशवहन

१. तारायंत्राचा शोध ने लावला.
(मोर्स, मार्कोनी, बेल, रिचर्डसन)
२. ने टेलिफोनचा शोध लावला.
(थॉमस एडिसन, अलेक्झांडर बेल, मार्कोनी, मोर्स)
३. मार्कोनी याने चा शोध लावला
(टेलिफोन, तारायंत्र, टेलिव्हिजन, रेडिओ)
४. टेलिव्हिजनचा शोध ने लावला.
(थॉमस एडिसन, जॉन बेअर्ड, अलेक्झांडर बेल, मार्कोनी)
५. हा जगातील पहिला मानवनिर्मित उपग्रह आहे.
(मोलनिया-१, अपोलो-१, स्फुटनिक-१, एको-१)
६. ने पहिला उपग्रह अवकाशात धाडला.
(अमेरिका, रशिया, इंग्लंड, जपान)
७. परग्रहवासीयांशी संपर्क करण्यासाठी हे अवकाशयान सोडण्यात आले आहे. (व्हॉएजर, ट्रॅव्हलर, स्फुटनिक, टेलस्टार)
८. मध्ये भारतात पहिला संगणक दाखल झाला.
(१९५५, १९६५, १९६७, १९६०)
९. CPU मध्ये गणिती तार्किकी विभाग, स्मृती विभाग व यांचा समावेश असतो. (नियंत्रण विभाग, आदान माध्यम, प्रदान माध्यम, आवक विभाग)
१०. 'जॉयस्टीक' हे चे एक उदाहरण आहे.
(स्मृती विभाग, प्रदान माध्यम, नियंत्रण विभाग, आदान माध्यम)
११. 'प्लॉटर' हे चे एक उदाहरण आहे.
(स्मृती विभाग, आदान माध्यम, प्रदान माध्यम, नियंत्रण विभाग)

१२. मध्ये साठविलेली माहिती तात्पुरत्या स्वरूपाची असते.
(पेन ड्राईव्ह, रॅम, हार्ड डिस्क, रॉम)
१३. RAM म्हणजेच
(Random Access Memory, Read Access Memory, Right Access Memory, Random Active Memory)
१४. भारतात पहिली इंटरनेट सेवा कंपनीने सुरू केली.
(BSNL, VSNL, MTNL, TATA)
१५. हा पहिला भारतीय उपग्रह आहे.
(आर्यभट्ट, भास्कर, स्फुटनिक, प्रथम)
१६. हा भारताने संपूर्णतः स्वबळावर अवकाशात धाडलेला उपग्रह आहे.
(आर्यभट्ट, भास्कर, प्रथम, रोहिणी)
१७. 'IRS' मालिकेतील हा उपग्रह २०१० साली धाडण्यात आला.
(TES, OCENANSAT-2, RESOURCESAT-2, CARTOSAT-2B)
१८. ही भारताची जी. पी. एस. प्रणाली आहे.
(रोहिणी, नाविक, गगन, भुवन)

५

विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि पर्यावरणाचे प्रदूषण

१. हे प्रदूषक वाहनांच्या धुरामध्ये आढळते. (तांबे, पारा, शिसे, कथिल)
२. दाडी कोळशाच्या ज्वलनातून या कणिकाची निर्मिती होते.
(पारा, शिसे, तांबे, कथिल)
३. रबरी टायरच्या ज्वलनातून हे प्रदूषक हवेत मिसळते.
(कॅल्शियम, कॅडमियम, अमोनियम, युरेनियम)
४. आम्ल पर्जन्यामध्ये प्रामुख्याने हे आम्ल असते.
(हायड्रोक्लोरिक, नायट्रिक, असेटिक, सल्फ्युरिक)
५. COPD हा आजार शी संबंधित आहे.
(पचन संस्था, मज्जा संस्था, प्रजनन संस्था, श्वसन संस्था)
६. या प्रदूषकामुळे रक्तदाबाचा विकार जडतो.
(कार्बन डायऑक्साईड, कार्बन मोनॉक्साईड, ऑरॅगॉन, हेलियम)
७. हे प्रदूषक मज्जासंस्थेवर विपरीत परिणाम करते.
(हायड्रोजन सल्फाइड, हायड्रोजन सायनाइड, हायड्रोजन ब्रोमाइड, हायड्रोजन)

८. हे ध्वनी मोजण्याचे एकक आहे.
(डेसिमिटर, ऑडिबल, डेसिमल, डेसिबल)
९. वातावरणाच्या पहिल्या स्तरास म्हणतात.
(तपांबर, स्थितांबर, आयनांबर, वातांबर)
१०. ओझोनचा पट्टा वातावरणाच्या स्तरात आहे.
(तपांबर, आयनांबर, स्थितांबर, वातांबर)
११. ओझोनच्या पट्ट्यात सूर्यापासून येणारी प्रारणे शोषली जातात.
(अतिरिक्त, अवरक्त, अवनील, अतिनील)
१२. ओझोनच्या स्तराला भगदाडे पडण्यामागे हा वायू कारणीभूत आहे.
(कार्बन मोनॉक्साइड, डायक्लोरो बेन्झीन, क्लोरो फ्लुरो कार्बन, क्लोरिन)
१३. अंतरीक्ष प्रदूषणाची समस्या सर्व प्रथम यांनी मांडली.
(स्टिव्हन बिटेनबर्ग, डॅनिअल कॅहेन्मन, डोनाल्ड केस्लर, वासिली क्लुशेव्ह)